GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șese lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șese lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicar

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 221. Joi, 2 (14) Octomvre. 1886.

Brașovŭ, 1 Octomvre 1886.

Ședința turbulentă a camerei ungare de Sâmbăta trecută, în care se aduse din nou în discusiune fatala afacere Iansky, ne-a reamintitŭ părerea, ce amŭ esprimat'o cu privire la purtarea de până acum a ministrului-președinte. Nu mai merge, ḍiceamŭ noi dăunăḍile, a servi la doi domnĭ, Tisza trebue sĕ înceteze cu politica în doi perĭ. A voĭ sĕ trécă de mare apĕrătorŭ alŭ armatei comune și a linguși totodată slăbiciunile naționale ale celorŭ din opoșițiune, nu mai merge.

Cu șovăirile lui ministrulŭ-președinte a făcutŭ, ca partida independențilorŭ ungurĭ sĕ créscă și sĕ se întăréscă sub guvernulŭ lui din ce în ce mai multŭ, așa că adĭ ea representă unŭ factorŭ puternicŭ în cameră. Numai acestei politice șovăitóre are sĕ mulțăméscă d-lŭ Tisza atacurile înverșunate ce le-a întêmpinatŭ elŭ și și ómenii sĕi în ședința de Sâmbătă din partea estremilorŭ.

Erau la ordinea ḍilei petițiunile comitatelorŭ, orașelorŭ și adunărilorŭ poporale în cestiunea armatei. Cuprinsulŭ acestorŭ petițiunĭ se póte caracterisa cu câteva cuvinte: reforme în armată, înființarea unei armate maghiare independente.

Cei din stânga estremă erau pregătițĭ la o discusiune înfocată în cestiunea armatei. D-lui Tisza însĕ nu putea sĕ-i convină nicĭdecum o asemenea discusiune, care ar fi făcutŭ ilusoriu efectulŭ, ce pretindea elŭ că l'a avutŭ în tótă țéra cunoscutulŭ autografŭ alŭ monarchului, datŭ în afacerea Ianski-Edelsheim. De aceea s'a decisŭ a împiedeca orĭce discusiune asupra armatei.

Comisiunea de petițiunĭ a propusŭ în basa autografului pré înaltŭ, ca dieta se nu ia nicĭ o disposițiune în direcțiunea esprimată de petițiunarĭ și sĕ se trécă la ordinea ḍilei. Stânga estremă din contră a propusŭ sĕ se discute cestiunea, cerêndŭ sĕ se cetéscă și autografulŭ.

S'a născutŭ o dispută înfocată între unii și între alții. Când referentulŭ Gajary, vorbindŭ de generalulŭ Hentzi, a ḍisŭ că „elŭ în fondŭ și-a făcutŭ numai datoria", s'a descărcatŭ unŭ viforŭ grozavŭ de pe băncile stângei estreme. Se auḍiau strigăte de „Ne mai pomenitŭ", „ticăloșiă", „afară cu elŭ", și de câte orĭ își deschidea gura referentulŭ se reînoia furtuna. Bietulŭ referentŭ a trebuitŭ sĕ-și audă și epitetulŭ de „negru galbĕnŭ" și de „husarŭ Bachianŭ".

Ministrulŭ-președinte a avutŭ o grea luptă cu estremii, până ce în cele din urmă cu ajutorulŭ maiorității a reușitŭ a face sĕ nu se citéscă nicĭ autografulŭ, nicĭ discusiunea asupra petițiunilorŭ sĕ nu se admită.

Atacurile vehemente ale Kossuthiștilorŭ i-a succesŭ d-lui Tisza a-le respinge, secerândŭ unŭ órecare triumfŭ în apĕrarea armatei, dér ceea ce nu a pututŭ împedeca a fostŭ presentarea unei moțiunĭ din partea unui partidŭ însemnatŭ alŭ parlamentului ungurescŭ, în care moțiune se propune aducerea unui proiectŭ de lege în scopulŭ separărei armatei, organisându-se partea ei ungară independentŭ și pe basa națională.

În alte împrejurărĭ o asemenea moțiune n'ar fi făcutŭ impresiune mare, în împrejurările de astăḍĭ însĕ, când situațiunea gravă esterióră reclamă cea mai strînsă unitate și cea mai perfectă înțelegere între popórele monarchiei, propunerea partidei kossuthiste câștigă o importanță seriósă.

De aceea înțelegemŭ prea bine, de ce foile guvernului comunŭ din Viena se esprimă cu atâta amărăciune asupra faptelorŭ, ce se petrecŭ în dieta ungară în cestiunea tocmai a acelui factorŭ principalŭ alŭ monarchiei, care mâne poimâne va fi chiămatŭ sĕ-i apere esistența și interesele ei ca mare putere.

Cine pórtă responsabilitatea acestei fatale situațiunĭ interióre, décă nu ministrulŭ-președinte ungurescŭ, care cu sistema lui de guvernare n'a făcutŭ alta decâtŭ a turna totdéuna oleiu în focŭ atuncĭ, când era chematŭ sĕ-lŭ potoléscă? Cine este responsabilŭ, décă nu d-lŭ Tisza, care a nutritŭ la peptulŭ sĕu șérpele șovinismului ungurescŭ, deșteptândŭ indirectŭ pasiunile masselorŭ, când în contra armatei, când în contra naționalitățilorŭ nemaghiare?

Este în adevĕrŭ fórte gravă rĕspunderea șefului cabinetului ungurescŭ și nicĭ unŭ triumfŭ alŭ dialecticei sale parlamentare, fiă orĭcâtŭ de mare, nu'lŭ va scăpa de ea.

Crisa bulgară.

— O telegramă din Sofia comunică că Karavelow nu ia parte activă la guvernŭ și a amenințatŭ cu demisiunea, décă nu i se va pune candidatura pentru cerculŭ Sofiei. Dér nimenĭ n'are încredere în elŭ. Intr'unŭ apelŭ cătră alegĕtorĭ se ḍice: „Ómenĭ cinstițĭ, nu alegețĭ Rușĭ. Nu uitațĭ, că ajunge o greșélă mică spre a perde libertatea și independența. Păziți-vĕ de trădătorĭ, carĭ țînŭ cu Rușii. Nu ascultațĭ de Karavelow, autorulŭ principalŭ alŭ conspirației; elŭ e totŭ așa de primejdiosŭ ca și Zankow."

— In preséra alegerilorŭ a fostŭ o conferință prealabilă în biserica din Sofia asupra alegeriiorŭ. Desbaterile au fostŭ fórte furtunóse, îndreptate contra lui Kaulbars și a politicei ruse. Avênd în vedere meritele extraordinare ale lui Stambulow alegĕtorii l'au numitŭ primŭ candidatŭ alŭ capitalei, alŭ doilea pe Radoslawoff, alŭ treilea pe Vulcew, alŭ patrulea pe ministrulŭ Ivancioff. In discuția asupra celorlalțĭ patru candidațĭ primarulŭ din Sofia a provocatŭ unŭ scandalŭ mare, propunêndŭ candidatura lui Karavelow sub pretextŭ că trebue sĕ se alégă și representanții țĕranĭ. Tótă adunarea a strigatŭ: »Josŭ cu acestŭ sceleratŭ! Josŭ cu trădătorulŭ Karavelow! Elŭ e sluga Rușilorŭ! Zgomotulŭ a fostŭ mare. In fine s'au mai numitŭ patru, decĭ toțĭ optŭ candidațĭ guvernamentalĭ.

— Ministrulŭ de rĕsboiu bulgarŭ face cunoscutŭ, că 7 căpitanĭ, 8 locotenențĭ și 8 sub-locotenențĭ au fostŭ condamnațĭ pe cale disciplinară la o lună închisóre. Patruḍecĭ și unu de elevĭ vorŭ fi împărțițĭ prin regimente ca soldațĭ. Ceilalțĭ elevĭ, carĭ n'au cunoscutŭ scopulŭ și au luatŭ parte la rĕsturnare din ordinulŭ altora au fostŭ lăsațĭ în șcólă. Mai multorŭ oficerĭ superiorĭ li s'a datŭ sĕ înțelégă ca sĕ demisioneze.

— *„Le Temps"* din Parisŭ dă sémă de o întrevedere ce unulŭ din redactorii sĕi a avut'o cu regele Greciei. Regele a recunoscutŭ că situațiunea în Europa e încurcată, dér asigură că Grecia nu se va amesteca în evenimente și că se va mulțumi ca Francia sĕ observe cu atențiune lucrurile. Regele recunósce că echilibrulŭ actualŭ din Europa astfelŭ după cum l'au stabilitŭ de curêndŭ marile evenimente, nu póte fi definitivŭ, și amintindŭ exemplele lui Carolŭ V, Ludovicŭ alŭ XIV și Napoleonŭ, a emisŭ părerea că nicĭ o putere nu póte păstra în Europa pentru multŭ timpŭ o supremație absolută. Regele s'a plânsŭ de neobservarea unorŭ clause din tratatulŭ dela Berlinŭ.

Pressa slavă din Austro-Ungaria și cestiunea bulgară.

Fóia cehă „Narodni Listy" din Praga tractéză idea confederațiunei balcanice și îndréptă cele mai violente atacurĭ contra Maghiarilorŭ, carĭ — ḍice fóia cehă — cu tótă seriositatea asurḍescŭ continuu urechile Sêrbilorŭ, Bulgarilorŭ și Grecilorŭ, ca sĕ formeze o confederațiune a statelorŭ balcanice sub conducerea maghiară contra Rusiei. Nebunia maghiară nu va dispărea mai nainte de ce Maghiarii nu vorŭ vedea în realitate pe celŭ dintêiu Cazacŭ, în care continuu lovescŭ, în somnŭ, cu sabia.

»Suntŭ — încheiă »Narodni Listy« — pe pusta Ungariei sate multŭ mai potrivite decâtŭ Șiria (Vilagos), unde marea putere maghiară va plesni sub piciórele ruse ca o bășică gólă.«

Fóia slovacă »Narodni Novini« din Ungaria nordică serbéză pe Țarulŭ ca pe unŭ mântuitorŭ, ca pe uniculŭ amicŭ și binevoitorŭ alŭ popórelorŭ balcanice, și abia apucă sĕ soséscă ḍiua când aceste popóre nu vorŭ mai trebui sĕ servéscă intereselorŭ streine.

Foile sêrbescĭ »Zastava« și „Branik" din Ungaria sudică saltă de bucuriă, că Rusia are în mână frênele și sfătuescŭ pe Țarulŭ pe Bulgarĭ sĕ asculte de cele douĕspreḍece poruncĭ ale Țarului, și sĕ nu se opună marelorŭ interese slave, căcĭ altfelŭ vorŭ fi strivițĭ la pămêntŭ.

Pregătirĭ militare.

„Gazeta Narodova" primesce din Rusia comunicarea, că se facŭ urnirĭ și dislocărĭ de trupe în modŭ bătătorŭ la ochĭ. Din Szczakova se telegrafiază acestei foi, că în urma unui ordinŭ alŭ ministrului de rĕsboiu rusŭ au sĕ plece în timpŭ de trei ḍile spre districtele sudvestice patru divisii de infanteriă, carĭ staționau până acum în Pskov, Dynaburg și în localitățile de prin prejurŭ. Reserviștii acestorŭ divisii trebue sĕ se presinte ne'ntârḍiatŭ la trupe.

In Salonicŭ au sositŭ din Siria și Asia până la finele lui Septemvre 32 batalióne trupe turceștĭ de reservă, din care 16 s'au îndreptatŭ spre districtulŭ Avret-Hissan. Acum nu se audŭ așa ca în alțĭ anĭ plângerĭ din partea locuitorilorŭ dela țéră contra vexațiunilorŭ oștirii.

Pórta e în ajunŭ d'a contracta unŭ nou împrumutŭ de două milióne funțĭ sterlingĭ pentru acoperirea cheltuelilorŭ militare și nouĕlorŭ cumpărărĭ de arme.

Arsenalulŭ italianŭ din Veneția a primitŭ ordinŭ, sĕ-și grăbéscă lucrările, sĕ-și înmulțéscă numĕrulŭ lucrătorilorŭ și mai alesŭ sĕ echipeze imediatŭ cuirasatele. Ordine identice s'au datŭ la Spezia și Castellamare.

Din dieta ungară.

(Urmare din ședința dela 9 Octomvre n.)

Iuliu *Györffy* ḍice că legislativa nu póte recunósce o distincțiune între autografe și rescripte. Oratorulŭ, nu găsesce în autografŭ acea liniștire pentru îngrijirile naționale, cum găsesce comisiunea de petițiunĭ. Despre armată se póte ḍice și acum: »in tabĕra ta este Austria!« Pentru cercurile militare superióre nu esistă constituțiunea ungară. Autografulŭ nu spune acuratŭ, care e acestŭ spiritŭ tradiționalŭ. Oficerii nu cunoscŭ legile ungurescĭ. Instituțiunea armatei e greșită și trebue desființată. Inființarea armatei ungurescĭ e o necesitate urgentă. Oratorulŭ propune: 1) Națiunea se simte ofensată prin înaintarea generalului Janski și prin pensionarea generalului Edelsheim-Gyulay, ér urḍitorulŭ disposițiunilorŭ gravaminale sĕ fiă trasŭ la rĕspundere. 2) Pentru independența de stată a patriei nóstre e necesarŭ sĕ se împartă armata, partea ungară sĕ se organiseze

independentŭ pe basă națională, ér guvernulŭ sĕ presinte unŭ proectŭ de lege în acéstă privință, până atuncĭ însĕ trupele ungare sĕ jure pe constituțiunea ungară și oficerii streinĭ sĕ se depărteze din ele. (Vii aprobărĭ și aplause'n stânga estremă,)

Președintele: Deputatulŭ Polonyi a doritŭ sĕ se citéscă petițiunea comitatului Borșodŭ. Incuviințéză camera? (Aprobărĭ. S'audimŭ!)

Secretarulŭ *Beöthy* citesce petițiunea.

Ministrulŭ *Tisza* respinge împutarea, că constituțiunea ungară e zidită pe năsipŭ. (Ignaz Helfy: In lege se cuprinde armata ungară!) Armata ungară, ca parte întregitóre a armatei, se cuprinde acolo și legea din 1868 esistă și adĭ în putere. (O voce'n stânga estremă: Și honvedimea?) Și honvedimea s'a creatŭ în 1868. S'a intrebatŭ, că unde e autografulŭ? (Strigărĭ în stânga estremă: Unde e?) Mai antĕiu, în fóia oficială. (O voce'n stânga estremă: Astă'i fóiă privată!) Nu e privată, căcĭ în ea se publică legile. (Mișcare'n stânga estremă.) Autografulŭ regescŭ se află într'unŭ locŭ și mai bunŭ: în inima fiăcărui Ungurŭ, care după apariţiunea autografului nu s'a mai lăsatŭ a fi indusŭ în eróre prin nicĭ unŭ felŭ de agitațiune. (Aprobărĭ vii și aplause'n drépta.) Autografulŭ n'a fostŭ adresatŭ partidelorŭ, nicĭ legislativei, a fostŭ unŭ efluxŭ alŭ voinței domnitorului, ca sĕ împrăștiă neliniștea ce sta sĕ cuprindă pe credincioșii fii ai țĕrii; a fostŭ adresatŭ inimei Ungariei, care iubesce deopotrivă pe regele și patria. (Vii aplause în drépta.)

Coloman *Thaly*: De rege nu e de locŭ vorba acolo, numai de împĕratŭ.

Ministrulŭ *Tisza:* Acolo nu se dice nicĭ rege nicĭ împĕratŭ. Dér când regele Ungariei subscrie unŭ documentŭ adresatŭ Ungariei, dóră d-lŭ deputatŭ va recunósce, că e regele Ungariei.

Constantinŭ *Olay:* Cătră cine l'a adresatŭ? (Larmă.)

Ministrulŭ *Tisza*: Cătră guvernulŭ ungurescŭ! D-lŭ deputatŭ Györffy a desaprobatŭ autografulŭ și din temeiulŭ, că, cum dice elŭ, într'o parte domolesce ér într'alta amenință; și a mai disŭ, că asta nu-i unŭ resultatŭ corectŭ după luptele nóstre sângeróse și nesângeróse de 300 de anĭ.

Iuliu *Györffy*: N'am disŭ acésta!

Ministrulŭ *Tisza:* Garantezŭ că cea dântĕiu ai dis'o. Ce privesce liniștirea, aceea s'a făcutŭ ca nicĭodată la noi și nicĭ în altă parte; ce privesce amenințarea, asta o póte vedé nnmai unulŭ care umblă pe căi nelegale, căcĭ numai pe unulŭ ca acesta a voitŭ autografulŭ sĕ amenințe. (Așa e! în drépta. Strigărĭ în stânga estremă: Atuncĭ amenințarea e superfluă!) Nu vreau sĕ discutŭ acum, décă e séu nu superfluă. Eu respectŭ dreptulŭ regelui, d'a face atentŭ pe ministrulŭ sĕu a'șĭ împlini datoria.

Geza *Polonyi*: Asta'i ne'ncredere!

Ministrulŭ *Tisza*: Décă e ne'ncredere, atuncĭ bucure-se domnii deputațĭ; dér m'ațĭ acusatŭ adinéorĭ, că am pusŭ pondŭ pe aceea ca în autografŭ sĕ mi-se esprime încredere. Asta n'am făcut'o. Trecêndŭ la esența lucrului..,

Geza *Polonyi:* Asta-i făcut'o deja!

Ministrulŭ *Tisza*: Eu credŭ că până acum n'am vorbitŭ decâtŭ despre ceea ce s'a provocatŭ aci. Vréu sĕ constatŭ înainte de tóte, că și în cercurile armatei s'au întêmplatŭ unele acte de condamnatŭ, că în legătură cu întréga afacere ce se discută aci nu s'a comisŭ nicĭ o călcare a constituțiunii. Vréu însĕ sĕ recunoscŭ și aceea, că avemŭ dreptulŭ sĕ pretindemŭ, ca simțĕmintele națiunii sĕ fiă crutate. Dér atuncĭ trebue sĕ observămŭ și noi unŭ lucru — căcĭ și alții au simțĕmênlŭ, mai alesŭ simțĕmêntŭ de onóre, — sĕ nu apucămŭ pe calea pe care — spre părerea mea de rĕu — a apucatŭ și d-lŭ deputatŭ, desemnândŭ unele casurĭ sporadice ca unŭ efluxŭ alŭ spiritului armatei. (Strigărĭ în stânga estremă: Așa și este!) Asta nu trebue sĕ se facă, nicĭ char atuncĭ când din motive de oportunitate s'ar puté face. Ce privesce acelŭ toastŭ, ér s'a adusŭ adĭ cu forța înainte; căcĭ s'a doveditŭ, că data calendarică nu permite, ca incidentulŭ dela cimitirulŭ din Budapesta sĕ se aducă în legătură cu acelŭ toastŭ și cu rĕspunsulŭ meu. Décă d-lu deputatŭ aduce inainte afacerea cu stégulŭ din Erlau, rogŭ pe domnii sĕ judece, décă e necesarŭ ca greșelĭ întêmplate cu anĭ înainte sĕ se citeze acum ca unŭ lanțŭ de fapte pentru condamnarea spiritului unei întregĭ corporațiunĭ. (O voce'n stânga estremă: Ăsta'i faptŭ istoricŭ!) Deși în unele locurĭ suntŭ frecărĭ și procederea militarilorŭ e greșită, nu se póte contesta, că în generalŭ esistă cea mai cordială concordiă între poporațiunea țĕrii și între membrii armatei. (Așa e! în drépta. Mișcare în stânga estremă.) Procederea d-lorŭ deputațĭ turbură acéstă bună înțelegere. Pentru greșéla unui soldatŭ nu se póte învinovăți întréga armată, precum pentru greșéla unui Ungurŭ nu se póte învinovăți națiunea întrégă. Trebue sĕ sprijinimŭ intențiunea locului competentŭ d'a se acoperi trecutulŭ cu unŭ vĕlŭ. După tóte astea declarŭ, că nu primescŭ votulŭ separatŭ, ci mĕ alăturŭ la propunerea comisiunei de petițiunĭ, pe care o recomandŭ spre primire. (Vii și îndelungĭ aprobărĭ în drépta.)

Ședința se ridică, rĕmênândŭ a se continua desbaterea în ședința următóre.

SCIRILE DILEI.

Lunĭ s'a ținutŭ în *Clușiu* congregațiunea ordinarie de tómnă a comitatului *Cojocnoi.* Sa preliminatŭ bugetulŭ comitatului pe anulŭ viitorŭ în sumă de 62,107 fl. 56 cr, v. a.; pentru fondulŭ întreținerei bolnavilorŭ 1°/₀ și pentru fondulŭ de *pensiune* a funcționarilorŭ comitatensĭ *s'a făcutŭ unŭ aruncŭ de dare* pe comitatŭ de 0.³/₄°/₀, ér pentru ajutorarea școlei de statŭ din Huedin s'au votatŭ 600 fl. v. a. — Dér pentru școlele româncescĭ câtŭ s'a votatŭ din contribuțiunile Românilorŭ și din arunculŭ de pe spinarea lorŭ? Arŭ putea sĕ ne spună „patrioții“?

—x—

În multe locurĭ din comitatulŭ *Hunedórei* este împedecată începerea cursurilorŭ scolare din causa bólelorŭ lipiciόse ce graséză între copii. În jurulŭ Puiului nu sa începutŭ învĕțămêntulŭ din causa disenteriei ce domnesce pe acolo; la Petroșenĭ s'au închisŭ scólele pe dece dile, ér la Zamŭ pe timpŭ nedeterminatŭ din causa vĕrsatului.

—x—

Colera ia totŭ mai periculóse dimensiunĭ în *Seghedinŭ.* După datele mai nouĕ s'au bolnăvitŭ de coleră în timpŭ de 24 óre 30 persóne și au muritŭ 16. Președintele comitetului sanitarŭ Dr. Iuliu Oláh, visitândŭ canalurile apeductelorŭ de acolo, constată o murdăriă estra-ordinară, cum nicăierĭ în țéră, ba póte în tótă Europa nu se mai póte afla.

—x—

In comuna Frata de pe *Câmpiă* s'a găsitŭ mortŭ pe câmpŭ Evreulŭ Isaacŭ Hirsch, care fusese negutătoṛ acolo. Elŭ fŭ ucisŭ în drumulŭ sĕu dela móră spre casă. Investigațiunea a început'o subjudele Kovacs dela Mociu, dér până acum nu s'au pututŭ afla făptuitorii. Totŭ în asemenea modŭ fŭ ucisŭ în comuna acésta acum câțiva anĭ unŭ *cămătarŭ* și de aci se conchide de unii că și Hirsch ar fi fostŭ ucisŭ de vre-unulŭ din aceia, pe carĭ i-a despoiatŭ prin usurăriile sale.

—x—

Din *Oradea mare* se comunică, că sosindŭ Joia trecută acolo artileriștĭ din Seghedinŭ, s'a constatatŭ la ei simptome de *coleră,* și doi din ei au și fostŭ transportațĭ în spitalulŭ colericilorŭ. S'au luatŭ mĕsurĭ energice pentru separarea persónelorŭ cuprinse de bóle inficiate.

—x—

Despre starea sănĕtății *împĕratului rusescŭ,* foile englese comunică, că Țarulŭ veghiază nopțĭ întregĭ, vorbesce neliniștitŭ despre Bulgaria și e de temutŭ că va înebuni. — Sĕ nu fiă pișcăturĭ englezescĭ?

—x—

Despre rĕposatulŭ fișpanŭ *Tabajdi* dice „Ellenzék“, că ocârmuirea lui n'a pré fostŭ scutită de greșelĭ și rătăcirĭ, dér acum a ajunsŭ a fi și elŭ omŭ liniștitŭ, pentrucă s'a mutatŭ într'o patriă mai bună, unde este silitŭ sĕ înceteze cu agitațiunile.

—x—

După cum raportéză »Ellenzek,“ *fișcalulŭ din Tĕrgu-Mureșului,* Albert Ferentz, a defraudatŭ mai multe mii de florinĭ și a dispărutŭ fără se i se dea de urmă.

—x—

Poliția din *Peșta* urmăresce pe fostulŭ preotŭ capuținŭ *Huth* din Pojunŭ, care e învinovățitŭ că a amenințatŭ *familia monarhului nostru.* Huth adresase în Augustŭ cancelariei cebinetului pré-înaltŭ o petițiune, care rĕmase neresolvată. Atuncĭ adresă Huth o scrisóre archiducelui Albrecht, declarândŭ că în curêndŭ are sĕ se'ntêmple o nenorocire în familia monarhului, urdită de elŭ (Huth); ér de cumva va fi prinsŭ, va îngriji că unŭ altulŭ sĕ comită actulŭ de rĕsbunare. Se crede ca Huth petrece prinprejurulŭ Peștei. Instrucțiunea va descoperi, décă are d'a face cu unŭ mișelŭ orĭ cu unŭ nebunŭ.

—x—

Orașulŭ *Szabadka,* căruia ministerulŭ honvedilorŭ îi ordonase sĕ recruteze 80 de tinerĭ scutițĭ deja de serviciulŭ militarŭ, a trimisŭ numitului ministerŭ o representațiune motivată, arătând că ordinațiunea e contra legii și e basată numai pe denunțărĭ.

—x—

Trei tâlharĭ mascatĭ au pĕtrunsŭ în palatulŭ contelui Gustav Normann din *Esseg,* furândŭ din locuința administratorului banĭ și hârtii de valóre în sumă de 15,000 fl. Hoții erau îmbrăcațĭ cu nădragĭ ungurescĭ cu șinóre și vorbeau unguresce.

—x—

Societatea de lectură dela institutulŭ pedagogico-teologicŭ din *Aradŭ* s'a constituitŭ pentru anulŭ scolasticŭ 1886/7 astfelŭ: presidentŭ s'a alesŭ Rv. d. V. Mangra prof; vicepresidentŭ T. Vățanŭ clr. c. III; secretarŭ V. Magdu clr. c. II; notarŭ primŭ N. Popovicĭ clr. c. II; vicenotarŭ D. Sebeșianŭ prep. c. III; casarŭ D. Muscanŭ clr. c. III; bibliotecarŭ primŭ G. Chirilă clr. c. I; vicebibliotecarŭ A. Drăganŭ prep. c. III; controlorŭ I Lugoșianŭ prep. c. II. In comisiunea literară s'au alesŭ; I. Cacinca clr. c. III; G. Dudulescu clr. c. III; Al. Mihuța clr. c. II; Rom. Popovicĭ clr. c. II; N. Loboz clr. c. I;

FOILETONU.

Moții și Istrienii

IV.

Vocabularulŭ cuvintelorŭ în carĭ n *se preface în* r.

(Fine)

R.

Rânzi=amenința, d. e *ce te rânzeștĭ cătrе mire?*= ce mĕ amenințĭ?
rebufui=esploada
rĕsti=a amenința cu pumnulŭ.
rumpe=frânge.

S.

Scame=fărina produsă de ferĕstrău la tăierea lemnului.
sghiab=loculŭ dintre iazŭ și róta morii.
schim=iarba de pe loculŭ muntosŭ
schimbeiu=este unŭ lemnŭ în formă cilindrică scobitŭ, ce se pune la cutare isvorŭ pentru formarea unei fântânĭ.
scociora=scormoni
sculă=orĭce instrumentŭ
șirincă și șurincă=este o bucată de locŭ îngustŭ și lungŭ.
snidă=pădurea de bradŭ devastată prin ardere séu tăiere.
șod=curiosŭ d. e. *ce omŭ șodŭ*=ce omŭ curiosŭ.
scliă=misiă d. e. *șĭ-a datŭ solia*=șĭ-a împlinitŭ însărcinarea.
sort=nume rĕu d. e. *omŭ sortit*=omŭ cu nume rĕu, omŭ pătatŭ.
spătui=sfătui.
steamp=este unŭ lemnŭ mai grosŭ decâtŭ parulŭ, la unŭ capĕtŭ ascuțitŭ și servă la îngrădirea livedilorŭ.
sugușa=sugruma, strînge de gâtŭ.
suman=unŭ vestmêntŭ de lână cu mânecĭ.
supăreț=omŭ iubitorŭ de secsulŭ frumosŭ.
svêrli=arunca.

T.

Țâfă=nesipŭ
tâlcozi=înțelege d. e. nu ne putemŭ tâlcozi=nu ne putemŭ înțelege.
tămădui=vindeca.
tăvăsi=prăpădi, d. e. *tóte vitele mi s'or tăvăsit*= tóte vitele mi s'au prăpăditŭ.
târnaț=coridorŭ, ambit.
țestŭ=e unŭ felŭ de cuptorașŭ mobilŭ de piatră în care femeile cocŭ mălaiulŭ, care are forma pânei și e făcutŭ din fărină de porumbŭ. Muntenilorŭ le place a mânca mai bine mălaiu decâtŭ mămăligă.
țipă=aruncă; d. e. *țîpă-lŭ afară*=dă-lŭ afară; séu m'a țipatŭ calulŭ=m'a trântitŭ calulŭ; se mai dice și *țupa.*
„o țîră“ este identicŭ cu »unŭ picŭ« d. e. *o țîră de pâre*=nițică (puțină) pâne.
țîrâu=este unŭ scocŭ ce se așédă la unŭ isvorŭ pentru a conduce apa la órecare depărtare.
toiu=sgomotŭ mare.
tomna=tocmai.
tuli=a fugi, a cobori.
tulnic=buciumŭ (Alpenhorn). Tulniculŭ este unŭ instrumentŭ făcutŭ din cójă de teiu și cântă fórte frumosŭ cu elŭ pĕcurarii muntenĭ. La 1848 în óstea lui Iancu cei mai vestițĭ tulnicarĭ erau Albăcenii, și la semnalele tulnicului séu buciumului muntenii sciau ce au de făcutŭ.
țundră=sumanŭ.
trăuaș=e unŭ locŭ planŭ ca o livadă, închisŭ cu gardŭ.

U.

Uricitură=loculŭ într'adinsŭ curățitŭ de pădure.
urlu=coborŭ; d. e. *când urli de a munte?*=când coborĭ dela munte? *Spune-le sĕ urle mai iute*=spune-le sĕ cobóre mai iute.

V.

Vâji=potrivi d. e. *nu se vâjescŭ*=nu se potrivescŭ
vânslă=scândura ce servesce spre a lua apa de pe róta morii.
a vânsla=a proba cu mijlóce ilegale de a reuși cu o lucrare órecare; în casulŭ când lucrarea a reușitŭ, Românulŭ din munțĭ dice: *am vânslat.*
vêr=în locŭ de vêrfŭ, Forma acésta prescurtată se întrebuințéză numai în decursulŭ vorbirei; ca cuvêntŭ singuratecŭ însĕ sĕ esprimă curatŭ
vigan=sănĕtosŭ; d. e. *ce vigan eștĭ?*=ce sănĕtosŭ eștĭ? cum te afli cu sănĕtatea.
voină=unŭ bărbatŭ tênĕrulŭ de curêndŭ însuratŭ.

Z.

Zăpoade=unŭ câmpŭ încunjuratŭ de pădure.

I. Iorgovicĭ clr. c. I; V. Suciu prep. c. III. In comisiunea revisoră: G. Miclĕu clr. c. II; M. Păcăţanŭ clr. c. I şi M Popescu prep. c. III.

—x—

Astă séră Mercurĭ se va da între acte în teatrulŭ *germanŭ* unŭ *concertŭ* alŭ renumitului virtuosŭ ungurŭ în fluerulŭ ciobănescŭ *Nagy Iacobŭ*, care'şĭ serbéză jubileulŭ de 27 de anĭ ca artistŭ. Programa amŭ publicat'o. Trupa teatrală va juca: „Simson und Delila«, comediă în 1 actŭ din franţuzesce de K. Saar; »Nichte und Nachtigal«, posnă în 1 actŭ de Rudolf Hahn, »Die Vereinsschwester«, posnă cu cântece în 1 actŭ de Anton Langer.

De sub Meseşulŭ Ardealului, Septemvre 1886.

Domnule Redactorŭ! Incă în anulŭ trecutŭ, Nr. 209, precum şi în anulŭ acesta în deosebiţĭ nrĭ ai »Gazetei" s'a scrisŭ despre tendinţele şoviniştilorŭ maghiarĭ de a institui o scólă comunală cu limba de propunere maghiară în Buciumĭ, care e o comună curatŭ română, unde se află o scólă confesională cu doi învĕţătorĭ harnicĭ, dintre carĭ unulŭ mai vĕrtosŭ posede fórte bine şi limba maghiară. Cu tóte acestea şoviniştii nu s'au lăsatŭ până ce cu începutulŭ anului trecutŭ s'a înfiinţatŭ şi scóla dorită de eĭ, a căreia intenţiune nu póte fi alta, decâtŭ maghiarisarea copiilorŭ românĭ din Buciumĭ. Vĕdêndŭ însĕ »patrioţii" că cu acéstă unică cursă nu-şĭ vorŭ puté ajunge scopulŭ lorŭ, de a maghiarisa adecă pe toţĭ Românii de sub póla Meseşului, şĭ-au pusŭ de gândŭ în anulŭ acesta ca sĕ mai înfiinţeze încă o scólă cu limba de propunere maghiară, şi adecă o scólă frebeliană (Kindergarten, Kisdedóvó), care sĕ fiă situată între Buciumĭ şi Zelău, şi anume în comuna gr. or. Tresnea, care se află numai de câţĭ-va chilometri depărtată de Buciumĭ.

Acestea suntŭ de o parte apucăturile prin carĭ nise amenință esistenţa naţională română a fiilorŭ nostri.

Dér puternicii „patrioţĭ" nu se mulţumescŭ cu atâta, ci ne apasă şi persecută unde şi câtŭ numai potŭ. S'a amintitŭ în Nr. 195 alŭ „Gazetei« din anulŭ acesta, că d-nii Demetriu Ciupe din Agrişiu şi Georgiu Miloneanu din Bodia — comune sub póla Meseşului, între Buciumĭ şi Tresnea — fură citaţĭ pe ḑiua de 4 Septemvre înaintea solgăbirĕului din Zelău, unde li s'a anunţatŭ ordinaţiunea inspectorului Iosifŭ Kerekes, ca până în 15 Septemvre sĕ-şĭ câştige unŭ suplentŭ ambulantŭ, aptŭ de a propune limba maghiară, la din contră însĕ sĕ se considere de suspendaţĭ din postulŭ de învĕţătorĭ, cu care au trăitŭ până acuma. Causa acestorŭ nenorociţĭ învĕţătorĭ românĭ a luat'o în apĕrare d-lŭ advocatŭ Dr Ioanŭ Nichita, care precum în tóte causele de interesŭ naţionalŭ românescŭ, aşa şi de asdată a lucratŭ din tóte puterile pentru mântuinţa acestorŭ învĕţătorĭ.

Adevĕratŭ este că şovinistii de astăḑĭ arŭ vré sĕ facă şi din petri Ungurĭ, dér totuşĭ este bătătorŭ la ochĭ, că ei dór nicăirĭ nu-şĭ întindŭ mai tare ghiarele ca aicĭ sub póla Meseşului, care se ţine de comitatulŭ Selagiului. Causa o aflu eu mai vîrtosŭ în defectuósa stare în care se află şcólele nóstre, ceea ce pe ei îi încuragiază şi le promite succese de isbêndă. Pe aicĭ, şi mai vîrtosŭ în comunele ţinĕtóre de protopopiatulŭ Almaşului mare, se simte fórte multŭ lipsa de învĕţătorĭ, şi mai vîrtosŭ învĕţătorĭ bunĭ. Potŭ sĕ ḑicŭ că numai în Bogdana şi Buciumĭ avemŭ învĕţătorĭ, carĭ în tótă privinţa suntŭ capabilĭ. Suntŭ însĕ comune, carĭ oferŭ învĕţătorului salarŭ totŭ aşa de bunŭ, ca şi comunele susŭ dise, şi cu tóte acestea nu-şĭ potŭ căpĕta învĕţătorĭ. Ca d. e. voiu aminti Sângeorgiulŭ de Meseşŭ, Restolţulŭ mare, carĭ au salare de învĕţătorŭ sistemisate de câte 200 fl., lemne de focŭ, grădină pentru învĕţătorŭ şi şcóle frumóse, carĭ potŭ servi de modelŭ altorŭ şcóle, şi cu tóte acestea ghiciţĭ, ce e causa de ele suntŭ aşa de nefericite, încâtŭ nu-şĭ potŭ căpĕta învĕţătorĭ, carĭ sĕ le înveţe copiii, căcĭ şi comunele acestea solvescŭ salarulŭ învĕţătorescŭ tocmai aşa de regulatŭ ca şi Buciumenii şi Bogdănenii? Causa o aflu eu mai vîrtosŭ în lacomia de avere a preoţilorŭ, carĭ nemulţumindu-se cu ce le-a datŭ Dumnedeu, voiescŭ sĕ înghiţă şi pânea de tóte ḑilele a unorŭ ómenĭ lipsiţĭ de ea. Preoţii adecă se înţelegŭ cu protopopulŭ, cu curatorele şi cu inspectorulŭ şcólei locale; jumĕtate din salarŭ o iau dênşii, ér cealaltă jumĕtate o împartŭ la ceilalţĭ şi astfelŭ staţiunile de învĕţătorĭ vacante nu se dau în concursŭ ci rĕmânŭ de pe unŭ anŭ pe altulŭ ca învĕţătorĭ interimalĭ preoţii.

Voiu aminti de esemplu Restolţiulŭ mare. In anulŭ trecutŭ s'a publicatŭ concursŭ pentru ocuparea postului de învĕţătorŭ alŭ acestei comune şi intr'adevĕrŭ s'au şi aflatŭ concurenţĭ şi încă învĕţătorĭ cualificaţĭ, provĕḑuţĭ cu diplome. N'a pututŭ însĕ nicĭ unulŭ din ei dobêndi ocuparea acelui postŭ, căcĭ preotulŭ cu unulŭ séu doi lângă elŭ, pe carĭ i-a trasŭ pe sfóră, a sciutŭ căuta nodŭ în papură, ḑicêndŭ unuia că-i albă, altuia că-i négră şi în urmă nicĭ unulŭ n'a fostŭ bunŭ. Intru aceea însĕ Escelenţa Sa Metropolitulŭ din Blaşiu a binevoitŭ, după cum am înţelesŭ, a le trimite unŭ învĕţătorŭ, care prin buna sa purtare a sciutŭ sĕ-şĭ câştige iubirea nu numai a poporului de acolo, ci şi a tuturorŭ celorŭ dinprejurulŭ acela. Ce sĕ veḑĭ însĕ? Nu peste multă vreme sĕrmanulŭ învĕţătorŭ a trebuitŭ sĕ părăséscă comuna, căcĭ a venitŭ în conflictŭ cu preotulŭ, pentrucă n'a voitŭ a-şĭ împărţi plata în douĕ cu dênsulŭ, căcĭ d. preotŭ servise vre-o trei lunĭ ca înveţătorŭ până nu venise acesta şi pretindea dela învĕţătorŭ sĕ-şĭ împartă salarulŭ în douĕ cu elŭ. Fiindcă în acéstă pretensiune preotulŭ era sprijinitŭ şi de protopopŭ, bietulŭ învĕţătorŭ s'a vĕḑutŭ silitŭ a recurge la consistorŭ; prin acésta însĕ a întratŭ în cea mai mare duşmăniă cu preotulŭ şi cu protopopulŭ, ér pentru ca sĕ nu fiă silitŭ a trăi în duşmaniă cu mai marii sĕi şĭ-a căutatŭ altă staţiune de învĕţătorŭ şi s'a depărtatŭ din mijloculŭ lorŭ. Comuna acésta a rĕmasŭ aşadéră fără învĕţătorŭ; abḑicerea s'a făcutŭ prin Iuliu şi concursŭ pentru ocuparea acestui postŭ nicĭ până astăḑĭ nu s'a publicatŭ.

Aşa stă lucrulŭ şi cu Sângeorgiulŭ Meseşului, a căruia staţiune învĕţătorescă încă e din cele de frunte şi póte tocmai pentru aceea nu le pré vine la socotelă sĕ-o dea la concursŭ, ci de regulă rĕmâne preotului. Acéstă procedere se observă mai cu tóte staţiunile învĕţătorescĭ din tractulŭ amintitŭ, aşa încâtŭ afară de 3—4, celelalte suntŭ unŭ obiectŭ de speculă pentru cei ce suntŭ chemaţĭ sĕ ne ocrotéscă.

Astfelŭ stândŭ lucrulŭ, vedĭ bine, acésta nu le-a pututŭ servi şoviniştilorŭ maghiarĭ decâtŭ spre încuragiare. Câţĭva din copiii din Restolţiu mergeau la şcóla confes. din Buciumĭ, alţĭ copii din Sângeorgiulŭ de Meseşŭ mergeau la scólă în Bogdana şi acésta numai din causă că în comunele lorŭ nu era cine sĕ-i înveţe, ceea ce aşa de multŭ doreau. Observându-o acésta inspectorulŭ reg. a socotitŭ că aci îşĭ va ajunge scopulŭ, décă, profitândŭ de nesocotinţa Românilorŭ respectivĭ, va înfiinţa o scólă comunală pentru copiii noştri, a căreia limbă de propunere sĕ fiă cea maghiară. Acéstă scólă apoi s'a şi făcutŭ în Buciumĭ.

Spra încungiurarea relelorŭ şi periculelorŭ ulterióre, ar fi de doritŭ ca veneratele superiorităţĭ supreme scolare din Blaşiu şi Sibiiu sĕ binevoiéscă a lua în seriósă consideraţiune starea nefavorabilă în care se află comunele acestea în privinţa învĕţătorilorŭ, şi ţinêndu-le sub strictă evidenţă sĕ binevoiéscă a dispune în locurile vacante învĕţătorĭ din cei mai aleşĭ, căcĭ numai aşa ne vomŭ puté asigura în contra periculelorŭ şi mai marĭ de carĭ ne vedemŭ ameninţaţĭ.

Făcêndu-se acésta, fiă sigurŭ on. publicŭ, că şoviniştii nu-şĭ vorŭ ajunge scopulŭ, ci vorŭ rĕmâné ruşinaţĭ, ér scólele lorŭ vorŭ fi cercetate de copiii Evreilorŭ, ér nu de ai Românilorŭ, căcĭ Românulŭ îşĭ iubesce limba şi naţiunea lui, ér trădarea şi renegarea a urît'o totdéuna şi o urĕsce cu dispreţŭ.

Unŭ Românaşŭ.

Apelŭ către némulŭ nostru.

Moto: Bolnavulŭ are lipsă de doftorŭ, nu sănĕtosulŭ.
„*S. Scriptură*"

Deşi nicĭ pe unŭ terenŭ nu ne putemŭ lăuda cu nis-ai averĭ marĭ, totuşĭ trebue sĕ recunoscemŭ că cea mai mare lipsă o ducemŭ de cărţĭ pentru elevii scólelor ruralĭ. Nu-i vorbă, suntŭ ele destule cărţĭ prin librării, dér cu atâta nu e de ajunsŭ, ar trebui sĕ fiă în mâna elevilorŭ. Mare parte înse din acei elevĭ e lipsită cu totulŭ de ele; nu au nicĭ cele mai necesare cărţĭ: Abecedare şi Legendare. Apoi sciutŭ lucru este, că fără cărţĭ nu se póte pretinde învĕţătură, ér omulŭ fără învĕţătură mortŭ este în acestŭ veacŭ alŭ şarlataniilorŭ. Avemŭ decĭ lipsă de cărţĭ şi adecă de bune legendare şi abecedare, dér avemŭ lipsă sĕ le posedemŭ astfelŭ încâtŭ sĕ le putemŭ da gratis elevilorŭ sĕracĭ şi cu tragere de inimă pentru învĕţătură. Dér de unde sĕ avemŭ banĭ pentru procurarea atâtorŭ cărţĭ de câte avemŭ lipsă numai decâtŭ? Ba nicĭ aceea nu scimŭ: camŭ de câte abecedare şi legendare amŭ avea trebuinţă pentru anulŭ scolasticŭ 1886/7? Dreptŭ aceea îmĭ permitŭ a îndrepta fraţilorŭ învĕţătorĭ şi stimatelorŭ învĕţătóre din Transilvania şi Ungaria, fără deosebire de confesiune, următórea rugare:

Binevoesce stimate colegŭ şi colegă, a-mĭ scrie: 1. Câţĭ elevĭ şi câte eleve din scóla condusă de d-ta nu au abecedare şi câţĭ nu au legendare? (înţelegŭ numai pe cei în adevĕrŭ sĕracĭ şi cu tragere de inimă pentru învĕţătură) 2. Ce abecedarŭ şi legendarŭ folosescĭ? de care autorŭ? îţĭ suntŭ impuse? şi din partea cui? nu ai avea dreptŭ sĕ folosescĭ alte manuale? 3. După părerea d-tale, care abecedare şi legendare suntŭ mai bune din punctŭ de vedere pedagogicŭ?

Rĕspundêndŭ fiăcare colegŭ şi colegă până la 1/11 s. v. a. c. v'a binevoi a-mĭ însemna loculŭ unde funcţionéză, posta ultimă, şi a-şĭ scrie numele legibilŭ. Şi ĕtă de ce:

O sĕ mĕ încercŭ a câştiga pe sémă elevilorŭ sĕracĭ dela scólele rurale cărţĭ, carĭ sĕ le potŭ împărţi gratis, dér de órece autorii şi editorii nu potŭ da de totŭ gratis o sumă aşa de mare de cărţĭ, de câte avemŭ noi trebuinţă, ne luămŭ voiă a adresa următorulŭ

APELU,

către tótă suflarea românéscă, sĕ binevoéscă a concurge care cu câtŭ îlŭ atrage inima pentru de a ne putea aduna o sumuliţă, din care sĕ se provaḑă scolarii sĕracĭ a şcólelorŭ nóstre rurale, cu abecedare şi legendare, ḑicŭ numai cu acestea deocamdată, de órece celelalte manuale se mai potŭ şi suplini prin învĕţătorŭ, dér acestea nicĭ decâtŭ.

Ofertele benevole sĕ fiă bunĭ mărinimoşii contribuenţĭ a le trimite la adresa subscrisului (până la 1/11 s. v. a. c.) care-şĭ va face apoi raţiociniulŭ publice, în ḑiarele nóstre, însemnândŭ numele contribuenţilorŭ, sumele incurse, manualele cumpĕrate, suma dată pe ele şi scólele cărora s'au distribuitŭ, dinpreună cu reversele învĕţătorilor legitimate de senatele scólelorŭ respective.

Totŭ odată rogŭ pe domnii *autorĭ* respective *editorĭ* de legendare şi abecedare românescĭ a-mĭ scrie: Câte esemplare arŭ avea de vêndare? şi deorece, de cumva vorŭ încurge banĭ spre acelŭ scopŭ, după cum ne place a spera, atuncĭ multe, fórte multe esemplare vomŭ cumpăra din astea 2 cărţĭ, şi numaĭ grătuitŭ le vomŭ împărţi, fiă bunĭ a ne scriă: cu ce preţŭ redusŭ ni-le oferescŭ? şi câte esemplare ne potŭ da de totŭ gratis? câtŭ rabatŭ?

Nu cumva ar fi dispusŭ vre unŭ posesorŭ alŭ unei tipografii a tipări grătuitŭ, pentru poporulŭ acesta vre-o 50,000 abecedare orĭ vre-o 30,000 legendare, orĭ baremĭ 2000 esemplare tabele scriptologice parietalĭ, după unulŭ din cele mai bune ce le avemŭ (de ni-orŭ concede autorii) orĭ după unulŭ ce zace numai în manuscrisŭ până acum, şi care e compusŭ astfelŭ încâtŭ sĕ nu-lŭ potă nimenĭ confisca nicĭ din punctŭ de vedere metodicŭ nicĭ din alte consideraţiunĭ?

Sperândŭ că scumpulŭ meu neamŭ va sprijini acéstă causă de trei orĭ sântă, îlŭ rogŭ de iertare pentru incomoditatea ce i-am făcutŭ atragêndu-i atenţiunea asupra acestei împrejurărĭ.

Sâncelŭ, 10 Octomvre 1886.

Ioanŭ Popŭ Reteganulŭ
învĕţătorŭ şi red.

NB. Celelalte ḑiare suntŭ rugate a reproduce acestŭ Apelŭ.

Ultime sciri.

Sofia, 11 Octomvre. Gerantulŭ agenţiei rusescĭ a remisŭ guvernului bulgarŭ 3 note scrise. Cea dântêiu ḑice: Din ordinulŭ generalului Kaulbars, renunţŭ la schimbulŭ de scrisorĭ pentru a vĕ comunica blamulŭ energicŭ alŭ generalului Kaulbars în privinţa conţinutului şi a formei notei circulare, care interḑice străinilorŭ de a se amesteca în alegerĭ. Prin cea d'a doua, consululŭ imperialŭ declară ca nelegale şi ca neavêndŭ nicĭ o valóre în ochii sĕi alegerile dela 10 Octomvre. Cea de a treia protestéză energicŭ contra pretinsului atacŭ de care se plânge consulatulŭ Rusiei, la care a fostŭ supusŭ din partea mulţimei. Aceste trei note au fostŭ comunicate representanţilorŭ puterilorŭ. Guvernulŭ îşĭ propune a le combate.

Parisŭ, 11 Octomvre. Se telegrafiază din Berlinŭ ḑiarului „Des Débats:" In cercurile nóstre diplomatice nu se crede că o ocupaţiune a Bulgariei ar schimbă relaţiunile celorŭ trei imperii. Décă Bulgaria ar fi ocupată, s'ar cere Rusiei unŭ angajamentŭ, ca ocupaţiunea sĕ fiă timporară şi nu va ţiné decâtŭ până la restabilirea ordinei. Unŭ astfelŭ de angajamentŭ va fi datŭ de sigurŭ, dér esemplulŭ Englezilorŭ în Egiptŭ arată, care va fi valórea acestui angajamentŭ.

Londra, 11 Octomvre. „Standard" a primitŭ din St. Petersburg o depeşă, în care se ḑice că guvernulŭ rusescŭ va adresa în curêndŭ celor-l'alte puterĭ o notă menită a face sensaţiune, şi că impresiunea generală e că se află în ajunulŭ de a se lua mĕsurĭ decisive.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

ŞUMLA, 13 Octomvre. — Corespondentulŭ ḑiarelorŭ „L'Indépendance Roumaine" din Bucurescĭ şi „Central-News" din Londra, care a însoţitŭ pe generalulŭ Kaulbars în Bulgaria, a fostŭ arestatŭ de autorităţile bulgare şi escortatŭ prin Varna la Constantinopolŭ.

SOFIA, 13 Octomvre. — O mare manifestaţiune s'a făcutŭ în favórea noilorŭ aleşĭ pentru Sobrania mare. Mulţimea strigă: Trăiască Bulgaria liberă! Trăiască Ţarulŭ!

DIVERSE.

Manopere de pungaşĭ. — Unŭ domnŭ şi unŭ băiatŭ întră la unŭ pălărierŭ. Domnulŭ îşĭ alege o capelă modernă de 25 de francĭ şi punêndu-şĭ-o în capŭ întrebă pe băiatŭ: „Cum îmĭ şade pălăria?« ‚Ca unui pungaşiu!" ḑise băiatulŭ. Acestŭ domnŭ se înfuriază grozavŭ; elŭ depune punga, ce o ţiné în mână, pe taraba prăvăliei, şi alérgă după acelŭ băiatŭ, care fugise deja în stradă, totŭ strigândŭ după dênsulŭ: „Aştéptă, ticălosule, sĕ-ţĭ arătŭ eu!« Nicĭ unulŭ din amêndoi nu s'a mai întorsŭ în prăvăliă; punga era plină cu nasturĭ fără valóre.

Bibliografiă.

Convorbirĭ Pedagogice, revistă pentru educaţiune şi instr., apare în Satulŭ-Nou (Bánat-Ujfalu) şi costă pe an. 1886 numai 2 fl. Directorŭ: *P. Stoica;* Redactorŭ: *I. Popŭ Reteganulŭ.* — Nr. 4 dela 1 (13) Septemvre are următorulŭ sumarŭ: Basiliu Mureşianu, cu portretulŭ fotolitograficŭ şi facsimilŭ de subscriere. — La cestiunea organisării scólelorŭ. Instrucţiunea limbei materne în scólele poporale. — Amintirea morţilorŭ — Unŭ mijlocŭ contra turbărei. — O scrisóre deschisă. — Anecdote. — Cronica contimporană. — Revista ḑiarelorŭ pedagogice. — Curierŭ bibliograficŭ. — Mosaicŭ. — Locŭ de informaţiunĭ. Ghicitorĭ. — Telefonulŭ Redacţiei.

Cursulu pieţei Braşovŭ
din 13 Octomvre st. n. 1886.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.48	Vênd.	8.50
Argint românesc	»	8.50	»	8.55
Napoleon-d'orĭ	»	9.88	»	9.92
Lire turcescĭ	»	11.20	»	11.25
Imperialĭ	»	10.20	»	10.26
Galbenĭ	»	5.90	»	5.94
Scrisurile fonc. »Albina« . .	»	100.50	»	101.50
Ruble Rusescĭ	»	120.—	»	122.—
Discontulŭ . . .	»	7—10% pe anŭ.		

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureşianu

Cursulŭ la bursa de Viena

din 12 Octomvre st. n. 1886.

Rentă de aurŭ 4%	103 80
Rentă de hârtiă 5%	92.80
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	152.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	99.90
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	— —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	116 50
Bonurĭ rurale ungare	105.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C4.50
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	104.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.50
Bonurĭ rurale transilvane	104 25
Bonurĭ croato-slavone	98.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	—.—
Imprumutulŭ cu premiu ung.	121.20
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	124.70
Renta de hârtiă austriacă	83.70
Renta de arg. austr.	84 75
Renta de aurŭ austr.	114 80
Losurile din 1860	140 —
Acţiunile băncei austro-ungare	861.—
Act. băncei de creditŭ ung.	288.20
Act. băncei de creditŭ austr.	276.—
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.94
Napoleon-d'orĭ	9.93
Mărcĭ 100 împ. germ.	61.52
Londra 10 Livres sterlinge	125.50

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 30 Septemvre st. v. 1886.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%).	91½	91½
Renta rom. amort. (5%)	96—	97—
» convert. (6%)	88—	88½
Impr. oraş. Buc. (20 fr.)	33—	35—
Credit fonc. rural (7%)	103—	104—
» „ „ (5%)	87½	87½
» » urban (7%)	100—	101—
» » » (6%)	92—	93—
» » » (5%)	82½	83—
Banca naţională a României 500 Lei	1025	1035
Ac. de asig. Dacia-Rom.	270	272
« » » Naţională	212	214
Aurŭ contra bilete de bancă	15.—	16.—
Bancnote austriace contra aurŭ	2.03—	2.04

Publicaţiune de licitaţiune.

Publicarea de licitaţiune apărută în fóia de faţă Nr. 153, 155 şi 156 sub Nr. 1263 (szólgb.) referitóre la vêndarea lemnelorŭ din pădurea „Dumbrava," pe hotarulŭ comunei Săcelŭ se înnoesce respect. se repetéză, de óre-ce licitaţiunea ţinută în astă privinţă în 30 Septemvre a. c. a percursŭ fără resultatŭ şi sĕ defige a doua licitaţiune pe ḑiua de 30 Octomvre a, c. la 10 óre a. m. cu acelŭ adausŭ că la acésta se vorŭ primi oferte şi sub preţulŭ de strigare, primirea resultatului însĕ depinde dela hotărîrea representanţei comunei Săcelŭ.

Sĕlişte, 1 Octomvre 1886. 3—3

Pretorele supr. alŭ cercului.

Avisŭ d-lorŭ abonaţĭ!

Rugămŭ pe d-nii abonaţĭ ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe fâşia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi sĕ arate şi posta ultimă. *ADMINISTR. „GAZ. TRANS"*

Conspectulŭ operaţiunilorŭ

institutului de creditŭ şi de economii „ALBINA«

în luna Septemvre 1886.

Intrate:

Numerariu din 31 Augustŭ 1886	fl.	69,?67.59
Depunerĭ	»	145,164.33
Cambii rĕscumpĕrate	»	284,611.39
Imprumuturĭ hipotecarĭ şi alte împrumuturĭ	»	40,918.60
Interese şi provisiunĭ	»	18,518.27
La fondulŭ de pensiune	»	130.01
Moneta vêndută	»	10,464.69
Efecte	»	5,006.69
Conturĭ curente	»	59,259.38
Diverse	»	2,168.99
Suma	fl.	636,509.94

Eşite:

Depunerĭ	fl.	146,291.31
Cambii escomptate	»	300,447.61
Imprumuturĭ hipotecarĭ şi alte împrumuturĭ	»	42,242.—
Interese pentru depunerĭ	»	515.24
Contribuţiune şi competinţe	»	32.40
Salarie şi spese	«	2,427.11
Moneta cumpĕrată	»	16,431.34
Conturĭ curente	«	69,936 72
Diverse	»	2 346.21
Saldulŭ Numĕrarului cu 30 Sept. 1886.	„	55,840.—
Suma	fl.	636,509.94

Sibiiu, în 30 Sept. 1886.

P. Cosma m. p. Director esecutiv.

Iosifŭ Lissai, m. p. Comptabilŭ.

Anunţămŭ acelorŭ onoraţĭ cetitori, carĭ vorŭ binevoĭ a se aboná la fóia nóstră de aicĭ încolo, că avemŭ încă în reservă numerĭ de la începutulŭ anului 1886 prin urmare potŭ sĕ aibă colecţiunea completă.

ADMINISTRAŢIUNEA „GAZ. TRANS."

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela 1 Octomvre st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	4.50	—	—
Predealŭ (	—	9.32	—	—
(	—	—	—	—
Timişŭ	—	9.56	—	—
Braşovŭ (	—	10 29	—	—
(	7.47	—	4.16	—
Feldióra	8.24	—	5.02	—
Apatia	8.51	—	5.43	—
Agostonfalva	9.14	—	6.15	—
Homorodŭ	9.51	—	7.06	—
Haşfaleu	11.03	—	8.52	—
Sighişóra (	11.29	—	9.19	—
(	11.26	—	9.31	—
Elisabetopole	12.00	—	10.16	—
Mediaşŭ	12.29	—	10.57	—
Copsa mică	12.44	—	11.19 11.31	—
Micăsasa	1.05	—	11.52	—
Blaşiu	1.34	—	12.31	—
Crăciunelŭ	1.46	—	12,48	—
Teiuşŭ	2.09	—	1.22	—
Aiudŭ	2.39	—	2.18	—
Vinţulŭ de susŭ	3.01	—	2.48	—
Uióra	3.08	—	2.56	—
Cucerdea	3.14	—	3.64	—
Ghirisŭ	3.53	—	4.51	—
Apahida	5.10	—	5.28	—
Cluşiu (	5.30	—	5.56	—
(	—	6.03	—	8.00
Nedeşdu	—	6.21	—	8.36
Ghirbĕu	—	—	—	9.02
Aghirişŭ	—	—	—	9.32
Stana	—	—	—	10.11
Huiedinŭ	—	7.14	--	10.51
Ciucia	—	7.43	—	12.16
Bucia	—	—	—	12.50
Bratca	—	—	—	1.21
Rév	—	8.22	—	2.02
Mezŏ-Telegd	—	8.48	—	3.06
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	3.38
Várad-Velinţe	—	—	—	3.54
Oradia-mare (	—	9.13	—	4.05
(	—	9.18	10.55	4.50
P. Ladány	—	10.38	1.23	7.28
Szolnok	—	12.20	3.24	—
Buda-pesta	—	2.15	10.05	—
Viena (	—	—	2.15	—
(	—	8.00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	--
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.20	8.00
Szolnok	11.05	3.58	7.38	9.34	11.40
P. Ladány	2 02	5.28	5 40	11.26	2.31
Oradea mare	4.12	6.58	9.14	1.38	—
Várad-Velencze	—	—	9.24	2.06	- -
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.41	2.17	—
Mezŏ-Telegd	—	7.33	10.19	2.40	—
Rév	—	8.04	11.38	3.24	--
Bratca	—	—	12.18	3.47	—
Bucia	—	—	12.54	4.07	—
Ciucia	—	8.58	1.57	4.33	—
Huiedin	—	9.28	3.11	5.15	—
Stana	—	—	3.40	5.34	—
Aghiriş	—	—	4.15	5.55	—
Ghirbĕu	—	—	4.36	6.07	—
Nedeşdu	--	—	4.58	6.24	--
Cluşiu (	—	10.28	5.26	6.43	--
(	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11 19	—	—	—	7.36
Ghiriş	12 30	—	—	—	9.06
Cucerdea (	1.01	—	—	—	9.53
(	1.06	—	—	—	10.—
Uióra	1.13	—	—	—	10.09
Vinţulŭ de susŭ	1.20	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1.41	—	—	—	10.48
Teiuşŭ	2.00	—	—	—	11.14
Crăciunelŭ	2.35	—	—	—	12.12
Blaşŭ	2.48	—	—	—	12.30
Micăsasa	3.20	—	—	—	1.12
Copşa mic.	3 36	—	—	—	1.32
Mediaşŭ	4.00	—	—	—	2.18
Elisabetopole	4.35	—	--	—	3.03
Sigişóra	5.12	—	—	—	3.49
Haşfaleu	5.37	—	—	—	4.28
Homorod	7.02	—	—	—	6.16
Agostonfalva	7.43	—	—	—	7.06
Apatia	8.11	—	—	—	7.46
Feldióra	8.41	—	—	—	8.25
Braşovŭ (	9.21	—	—	—	9.15
(	—	5.45	—	—	—
Timişŭ	—	6.22	—	—	—
Predealŭ (	—	6.47	—	—	--
(	—	—	—	—	—
Bucurescĭ	—	11.45	—	—	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.24	—	2.40
Alba-Iulia	11.59	—	3.14
Vinţulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Şibotŭ	12.52	—	4.50
Orăştia	1.01	—	5.18
Simeria (Piski)	2.03	—	5.47
Deva	2.52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4.08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborşin	5.30	—	8.46
Bĕrzova	5.56	—	9.33
Conopŭ	6.27	—	9.53
Radna-Lipova	6.47	—	10.27
Paulişŭ	7.28	—	10.42
Gyorok	7.43	—	10.58
Glogovaţŭ	7.59	—	11.25
Aradŭ	8.28	—	11.39
Szolnok (	8.42	—	4.52
(	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12.10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok (	11.20	12.41	—
(	4.10	5.45	—
Aradŭ	4.30	6.—	7.04
Glogovaţŭ	4.43	6.13	7.22
Gyorok	5.07	6.38	7.58
Paulişŭ	5.19	6.51	8 17
Radna-Lipova	5.41	7.10	8 36
Conopŭ	6 09	7.37	—
Bêrzova	6.28	7.55	—
Soborşin	7.25	8.42	—
Zam	8.01	9.12	—
Gurasada	8.34	9.41	—
Ilia	8.55	9.58	—
Branicĭca	9.19	10.17	—
Deva	9 51	10.42	--
Simeria (Piski)	10.35	11.07	—
Orăştiă	11.11	11.37	—
Şibotŭ	11.43	12.—	—
Vinţulŭ de josŭ	12.18	12.29	--
Alba-Iulia	12.36	12.46	—
Teiuşŭ	1.29	1.41	—

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6.19	—	6.33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timişóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	11.25	—	2.42
Streiu	11.58	—	3.25
Haţegŭ	12.46	—	4 16
Pui	1.37	—	5.11
Crivadia	2.24	—	5.58
Baniţa	3.05	—	6.40
Petroşenĭ	3.37	—	7.12

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroşenĭ	10 07	—	6.10
Baniţa	10.48	—	6.53
Crivadia	11.25	—	7.37
Pui	12.05	—	8.20
Haţegŭ	12.42	—	9.01
Streiu	1.22	—	9.52
Simeria	1 53	—	10.31

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ.